

Bijenvangsten Hijken-Rheeveld 1974-2000, AMF 230-544.

Joop van de Nieuwegiessen.

Sinds ons gezin in april 1974 op het Rheeveld (A.C. 230 – 544) is komen wonen, ben ik op bescheiden schaal met het vangen van bijen begonnen. Nu, na zo'n 27 jaar blijken er 49 soorten bijen voorgekomen te zijn in onze directe woonomgeving.

Ons huis, een voormalige boerderij (± 1854), ligt op een stuk grond van bijna 0,7 ha.

De noordkant van het terrein wordt begrensd door een houtwal met een stuk of acht forse eiken, berk, vlier, lijsterbes, vogelkers, vuilboom en o.a braam.

Het huis ligt oost-west met het vroegere woonhuis aan de voorkant (west) en de vroegere stallen (inmiddels verbouwd tot woongedeelte) achter. Er ligt een rieten dak op. Haaks op het

huis staat een kapschuur eveneens bedekt met riet. Aan de westkant staan 2 kastanjabomen plus een drietal eiken. Achter in de moestuin staat een appelboom (hoogstam, merk onbekend).

In 1974 was er aan de voorkant van het huis een tuintje zoals toen veelal bij boerderijen lag. Het stelde niet veel voor, want pas in de late namiddag kwam er enige zonneschijn in.

Vanaf 1974 hebben wij pogingen gedaan om rondom windsingels te maken. Aanvankelijk lukte dat niet zo best i.v.m. de wind die hier vrij spel had.

Nu, in 2000, ziet het er hier heel anders uit. In de loop der jaren is er veel bij geplant. Wilg, linde, kardinaalsmuts, ribes, haagbeuk, diverse bessenstruiken, pruimenbomen, meidoorn, etc. Brem wil nog wel eens vanzelf verschijnen, maar het is altijd afwachten hoe die de winter door komt. De laatste jaren zien we in Drenthe een toename van wederik in bermen en slootkanten. Braam is hier overal wel te vinden.

Het stukje weiland naast het huis wordt niet meer begraasd, eerder wel door paarden, pony's en schapen. Het gras wordt een of twee maal per jaar gemaaid en afgevoerd. Kunstmest is hier sinds 1974 niet gebruikt.

Snoeihout wordt voor het grootste deel in de houtwal/windsingels gehouden, het vergaat met een aantal jaren.

"Wilde" planten, spontaan hier verschenen of aangeplant/uitgezaaid en diverse nestgelegenheden voor bijen zorgen vaak voor aangename verrassingen van weer een nieuwe bijensoort voor Rheeveld.

Resultaten

Negenenveertig soorten op een stukje grond ter grootte van 1½ voetbalveld lijkt vrij aardig. In de provincie Drenthe als geheel werden door mij 98 soorten verzameld (Vegter noteerde 163 soorten). In verscheidene jaren is om verschillende redenen niet of nauwelijks gevangen.

Bovendien vang ik lang niet alle bijen, die hier rondvliegen. Die zijn ook niet als waargenomen genoteerd.

Toch zijn over de soorten uit onderstaande tabel wel enkele opmerkingen te maken.

Zo reken ik de volgende soorten tot de vaste bezoekers: *Andrena fulva*, *Andrena haemorrhoa*, *Panurgus calcaratus*, *Anthophora furcata*, *Hylaeus confusus*, *Hylaeus gibbus*, *Halictus tumulorum*, *Chelostoma rapunculi* en *Osmia rufa*.

Anthophora furcata verblijft hier vanwege *Stachys* (andoorn) als voedselplant en vermolmde boomstammen als nestgelegenheid. De koekoeksbij *Coelioxys rufescens* heb ik hier (nog) niet gezien. *Andrena clarkella* heeft het sinds 1979 af laten weten. Misschien is daar het regelmatig wegsnoeien van wilg in de windsingels langs de wegen debet aan. Voor *A. vaga* lijkt dat weer niet op te gaan.

Van het genus *Nomada* zou je hier wat meer soorten mogen verwachten. *N. signata* bezoekt de nesten van *A. fulva*, terwijl *N. flava* die van *A. carantonica* en mogelijk die van *A. nigroaenea* weet te vinden.

Bombus-soorten zijn hier de eerste 20 jaar niet verzameld (hoge aaibaarheidsfactor en de kinderen nog thuis). *Hylaeus* en *Chelostoma* nestelen graag in riet, holle stengels en oude/dorre braamstengels.

Opvallend voor mij waren de vangsten van *Anthidium manicatum* in de laatste 3 jaar. In beide gevallen op *Stachys*. Dit jaar op 22 augustus ving ik op Terschelling een ♂ en ♀ op Lavendel. Breidt deze soort zich naar het noorden uit?

Megachile alpicola (det. V.d. Zanden) is na 1980 op Rheeveld niet meer waargenomen.

Osmia caerulea lijkt zich hier ook thuis te gaan voelen. Voor *M. europaea* zijn voedselvoorwaarden voldoende aanwezig om zich te vestigen: *Lisymachia* (wederik) en *Rhamnus* (vuilboom).

Tenslotte

Een tabel als deze biedt geen enkele zekerheid over het verdwijnen van soorten of bijkomen van nieuwe. Voorzichtig kan wel gesteld worden dat er nu soorten gezien worden die hier vroeger (door mij) niet waargenomen werden. De omgeving op deze plek is in de loop der jaren zo veranderd, dat er mogelijkheden voor verscheidene bijensoorten bijgekomen zijn zich op Rheeveeld te vestigen.

	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	00
<i>Andrena</i>																											
angustior	x	.	.	x	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	x	.	.	.	.	.	.
carantonica	.	.	.	.	x	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	x	.	.	.	.	.	.	x	.	.	.
clarkella	.	.	.	.	x	x	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
flavipes	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	x	.	.
fulva	.	x	.	x	x	x	.	x	.	.	x	.	.	.	.	.	x	.	.	.	.	x	x	x	.	.	x
fucata	.	.	.	x	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
haemorrhoea	.	.	.	.	x	x	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	x	x	x	.	.	.	.
nigroaenea	.	.	.	.	x	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	x	x	.	.	.
praecox	.	.	.	.	.	x	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	x	.	.	.	.	.	x	x	.	.	.
ruficrus	.	.	.	.	.	x	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	x	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
subopaca	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	x	.	.	x	.	.	.
tibialis	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	x	.	.	.
vaga	.	.	.	.	.	x	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	x	.	.	.
<i>Anthidium</i>																											
manicatum	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	x	.	x
<i>Anthophora</i>																											
furcata	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	x	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	x	x	x
<i>Bombus</i>																											
hortorum	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	x	.	.	.
hypnorum	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	x	x	x	.	.
lapidarius	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	x	x	.	x
lucorum	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	x	.	.
pascuorum	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	x	x	x	x
pratorum	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	x	x	x	x
terrestris	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	x	x	x	x
<i>Chelostoma</i>																											
rapunculi	.	.	.	.	.	x	.	.	.	.	x	.	.	.	.	x	.	.	.	.	x	x	x	x	.	x	x
<i>Halictus</i>																											
confusus	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	x	.
rubicundus	.	.	.	.	x	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
tumulorum	.	.	.	.	x	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	x	x	.	.	.
<i>Hylaeus</i>																											
communis	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	x	.
confusus	.	.	.	.	.	x	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	x	.
gibbus	.	.	.	.	x	x	x	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	x	x	x	.	.
signatus	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	x	.	.
<i>Lasioglossum</i>																											
calceatum	.	.	.	.	.	x	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	x	.	x	.	.
leucopus	.	x	.	x	.	x	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	x	.	.
leucozonium	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	x	.	.	.
rufitarse	.	.	.	.	x	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
sexstrigatum	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	x	.
villosulum	.	.	.	.	x	.	.	.	.	.	x	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	x	.	x	.	.
<i>Macropis</i>																											
europaea	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	x	.	.

